

Men Teaching Girls

Shiur# 487 | Nov 2nd 2024

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נא עמוד א

מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו. במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול וכו'. במוצאי יום טוב כו'. מאי תיקון גדול? - אמר רבי אלעזר: כאותה ששנינו, חלקה היתה בראשונה והקיפוח גזוזטרא, והתקינו שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה. תנו רבנן: בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ, והיו באים לידי קלות ראש, התקינו שיהו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים. ועדיין היו באין לידי קלות ראש. התקינו שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה.

יד מדרגת בחקופות העולם האדם

אָבִיבֵּן, אף שנת צדיק תמים היה וכמו שהעיד עליו הפתוב, הכרח בחירת מדרגתו עדין נשאר לנו בספק. עדין אין אנו יודעים מה היה הגורם לנתן שהנשא על גני דורו, ומה הכריחו לזה. וזה הוא שנתלכו חכמינו ז"ל בדרךשת הפסוק הצ"ל ושאלו: מה בדורותיו? מה אמר **לשבת**, ומה אמר לגנאי, מה אמר שאלו היה חי בדור אחר, בדורו של אברהם אבינו, כל שכן שהיה צדיק, ומה אמר שאלמלי היה בדורו של אברהם אבינו, לא היה נחשב לכלום (פנהדרין קח).

באורן של דברים כך הוא: לא שנתלכו האמוראים בעצם צדקתו, מה היתה בענין לצדקת אברהם, אלא מהלוקתם היה רק: מפני מה היה צדיק פנה, ומה הכריחו לזה. מה אמר הבקוש בעצמו, בקשת ידיעת האמת היא שהכריחו לנתן להנשא על גני דורו, שלא ליטבע גם התאות כמותם, וכל שכן אם היה חי בדורו של אברהם, שלא היה לו מפריעים כאלו, היה צדיק יותר. ומה אמר כי בקשת האמת לבד לא היה בכתה להכריח את נח להיות צדיק יותר מפני דורו, כי אלו מחמת זה לבד לא היה כל כך צדיק, ולא היה נשאר אלא בינוני, אלא שנתן ראה שדור פנה, בשעה שבני האדם כל כך נשתחיתו, ומדותיהם כל כך מגנות, בשעה כו אי אפשר לבחור בפושטין, לא הם ולא צונן, כי אם לא ישתדל להשיג את המדרגה היישר גבוהה, ההכל העולמי בהכרח ימשכו מטה מטה, ואז גם הפושטין לא ישארו אצלו³, וכיון שכן יתכן שאלו היה בדורו של אברהם שאז היה הדור יותר צדיק ותספנה לריתקיות יותר קטנה, אזי היה בוחר במדרגה יותר קטנה.

פני דוד בראשית פרשת נח אות ז

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו. שמעתי בשם מרן הקדוש ראש גולה מהרר"י קארו זצ"ל שפירש כי הנשמר מאות ברית קדש נקרא צדיק. והנשמר מע"ז נקרא תמים דכתיב פ' שופטים לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וכו' תמים תהיה עם ה' אלהיך ולמדנו כי מי שהוא נשמר מכל אלה שהם ע"ז וחוקות הגוים נקרא תמים. והנה נח נמצא בשני דורות דור המבול ודור הפלגה כידוע מחשבון שנותיו והוא

נשמר מעונו' השני דורו' אשר בדור המבול בעבור ששמר אות ברית ראוי ליקרא צדיק ובדור הפלגה יען נשמר מחטאתם ופשעם שהיה בע"ז ראוי שיקרא תמים. ומעתה א"ש דבדור המבול אמר לו הקדוש ברוך הוא אותך ראיתי צדיק בדור הזה כי עדיין לא היה דור הפלגה כדי שיקרא תמים ודור המבול עונם היה זנות ולכן נקרא צדיק וז"ש בדור הזה אשר חטאו כלם בזנות ואתה נשמרת קורא אני עליך צדיק. אמנם כותב התורה שהיה אחר שני הדורות מבול ופלגה תארו בשם צדיק תמים כי נח נשמר מעון שני הדורות זנות וע"ז ולכן אמר צדיק תמים היה בדורותיו תרתי משמע שהם דור המבול ודור הפלגה ונאים הדברים למי שאמרו. ואפשר לתת טעם לזה דהנשמר מע"ז נקרא תמים כי כל הכופר בע"ז כמודה בכל התורה כלה והוא תמים שלם שמודה בכל התורה. א"נ נקרא תמים על שם תורת ה' תמימה שמודה בה. א"נ שעובד ע"ז הוא וע"ז מתים והנשמר תמים אותיות מתים ודוק:

הפרד נא מעלי. (יג—ט)

אברהם איש החסד, אשר היה מקרב אליו אפילו ערביים ונותן להם לאכול ולשתות, הופך לקנאי נלהב בראותו את לוט קרובו סוטה מדרכו ונמשך אחרי סדום, והוא מרעים עליו בקולו: „הפרד נא מעלי!“ חסד ואהבת־הבריות אינם מהווים כלל וכלל סתירה ביחס לקנאות בעד יהדות ולפירוד מוחלט מן הרשע...

(אבני אזל)

אלה תולדות נח... ויולד נח שלשה בנים

את שם את חם ואת יפת. (ו—ט, י)

אלה הם מעשיו הטובים („תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים“ — רש"י) של נח, אשר לימד והשריש אצלו ואצל אחרים את שאלת הדברים הללו: את „שם“ — לזכור תמיד את שם האלוהים; את „חם“ — לקיים כל מצווה בחום ובהתלהבות; ואת „יפת“ — לעשות אך ורק מעשים שהם „תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם“...

(בשם הה"ק מפשיסטיה)

RIDDLE OF THE WEEK

רש"י פרשת נח פרק ט פסוק יב

לדרת עולם. נכתב חסר שיש דורות שלא הוצרכו לאותר לפי שצדיקים גמורים היו, כמו דורו של חזקיהו מלך יהודה ודורו של רבי שמעון בן יוחאי:

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מה עמוד ב

אמר אביי: לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר אשרי כל חוכי לו - ל"ו בגימטריא תלתין ושיתא הוו.

לחנכם לקדושה

אמר: ילד קטן, שיוכל אחר כך לזכור את מה שראה, אין לקחתו לים יחד עם אמו, ומזמן שנקלט הדבר בזכרונו, אסור אף בפחות מגיל שלוש! ילדה כבת ד'–ה' נכנסה אל ביתו בפורים לבושה במכנסיים, והקפיד, ואמר לאביה "וכי זה חינוך?!" (מר"מ גריינימן).

אף שאיסור יחוד אינו נוהג באחותו, קול אשה נוהג (כך השיב לרא"י וולף זצ"ל).

לפעמים התיר לאנשים לנאום דברי חיזוק בפני נשים, ופעם א' המליץ בכגון דא: איזהו חסיד שוטה? הרואה אשה טובעת בים וכו' (סוטה כ"א ב'), ואין טביעה רוחנית קלה מגופנית... אמנם לא התיר הדבר בקביעות (ס' פאר הדור).²

כשמרן ה"קהלות יעקב" זצ"ל הגיע לארץ, הקפיד על כך שבנותיו הקטנות יילכו בשמלות ארוכות עד לאחר הברך, ובאותה סביבה היו נראות הילדות כמשונות בחברתם. הרבנית ע"ה שחה את לבה לפני אחיה מרן החזו"א זצ"ל. ענה לה רבינו: מה איכפת לך מה שאומרים עליה, והרי את יודעת את האמת שבנותיך הם הולכות כמו שצריך ללכת, ואילו אלה שאין הולכות כך הן הן המשונות, וממילא שאין מה להתחשב במה שהמשונות אומרות עליהן (ס' "לשכנו תדרשו" ח"א עמ' ר"ב).

מרן בעל קה"י זצ"ל כותב בא' מאגרותיו אודות נתינת יד לאשה: "ואומרים בשם מרן החזו"א זצלה"ה שאמר שזה הוא בדין יהרג ואל יעבור ככל אביזריהו דעריות" (ס' "קריינא דאגרתא" ח"א סי' קס"ב).

2. שנת תש"ט, ועדיין אין בחיפה סמינר "בית יעקב", רק בי"ס יסודי. היה אז הרב ר' משה הלוי רבהון שליט"א, ששימש ולמד בגייטסאד אצל הרב זסלר זצ"ל, והיה מלמד שיעורי-דעת על טהרת הקודש. יום אחד הגיע אחד הרבנים החשובים בחיפה, אל הרב רבהון, בבקשה שיואיל, אם אפשר, שבזמן שהוא מוסר שיעורי-דעת לבנים, יעשו שם מחיצה טובה וכשרה, ומצד שני ישבו הבנות וישמעו. הדבר היה נראה כדבר טוב, אבל הרב הנ"ל השיב, שהיות וזה דבר חדש עלי לקיים "וקמת ועלית" ולשאל את החזו"א. הוא נסע לב"ב, והציע את העניין לפני רבינו. ואמר לו: יש רבנים בחיפה שהם יפסקו לכם. ואמר לו הנ"ל: הרבנים בחיפה הם השולחים אותי לכאן לשאול... תפסו רבינו בדש בגדו ביד אחת, וביד שניה תפסו באזנו, ולחש לו לתוך אזנו: האם באמת רוצים אתם לשמוע מה שאני אומר בזה? איגיד לכם: אלוקיהם של אלו שונא זימה!...

חזר הרב הנ"ל לחיפה ומסר את התשובה הנוקבת, וראה זה פלא שכעבור שבועיים נתייסד סמינר "בית יעקב" בחיפה... (מפי בעל המעשה).

ספר חסידים סימן שיג

חייב אדם ללמוד לבנותיו המצות כגון פסקי הלכות, ומה שאמרו שהמלמד לאשה תורה כאלו מלמדה תיפלות זהו עומק תלמוד וטעמי המצות וסודי התורה אותן אין מלמדין לאשה ולקטן, אבל הלכות מצות ילמד לה שאם לא תדע הלכות שבת איך תשמור שבת וכן כל מצות כדי לעשות להזהר במצות. שהרי בימי חזקי' מלך יהודה אנשים ונשים גדולים וקטנים ידעו אפי' טהרות וקדשים, וזהו הקהל את העם האנשים והנשים והטף (דברים ל"א י"ב) וזהו אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימך (שם כ"ט י - י"א) כדי שידעו עבדים ושפחות פסקי המצות מה לעשות ומה שלא לעשות. אבל לא יתכן לבחור ללמוד לבנות ואפי' האב עומד שם ושומר פן יתייחד לא יתכן פן יתגבר יצרו עליו, או יצרה עליה וקול באשה ערוה, אלא האב ילמוד בתו ואשתו. והשונמית הולכת ושומעת הדרשה מפי אלישע שהרי אמר מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת (מ"ב ד' כ"ג) מכלל דבחודש ושבת הולכות.

שו"ע אה"ע סימן כא סעיף א

צריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן סט

באיסורי הרהור מקרא דונשמרת וקרא דאחרי עיניכם ה' מנ"א תשי"א. מע"כ ידידי הרה"ג ר' צבי גערצולין שליט"א הלומד בבית מדרש עליון בספרינג וואלי.

והנה מהשאלות ששאלת יש דברים שקשה לדבר בהם מצד רוב הפרצה שאף הרבה כשרים ויראי ה' נפרצו בזה בעוה"ר. ועיין בט"ז חו"מ סי' שצ"ג בשם מהרש"ל אף בדורם לענין זרועות מגולות. ולכן לא אשיב בזה ושומר נפשו ירחק מכל כיוצא בזה אך בדברים האחרים אשיב הנכון לע"ד.

והנה שני עניני איסור הרהור יש האחד מקרא דונשמרת מל"ד רע בכתובות דף מ"ו שאיתא שם מכאן א"ר פינחס בן יאיר אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה שאיסור זה הוא אף באשתו שהיא מותרת לו. וכן מה שאסור להסתכל באשה נדה /נאה/ אפילו פנויה ובא"א אפילו מכוערת ובבגדי צבע של אשה המכירה ובבעלי חיים כשנזקקין זה לזו שאיתא בע"ז דף כ' נמי מקרא זה אינו מחמת שיהרהר לעשות עברה עמה אלא דאף שלא יהרהר לעשות עברה מחמת זה אסור משום שזה מביא לידי טומאת קרי שאסור להוציא לבטלה. והשני מקרא דאחרי עיניכם דדריש בברכות דף י"ב זה הרהור עברה אינו מצד חששת הוצאת זרע לבטלה אלא הוא איסור מלהרהר לעשות העברה דזנות כמו הא דדריש מאחרי לבבכם הרהור ע"ז דהוא לעבור איסור ע"ז שהתורה אסרה בהו אף המחשבה לעבור. ואף שבקידושין דף ל"ט מ' /ומ' משמע שרק בע"ז עונשין על המחשבה ולא בשאר עברות אף דזנות, הוא משום דשם איירי בעונש מיתה שנפל ומת שמצד האיסור דאחרי

עיניכם לא הי"ל ליענש מיתה. ואף בע"ז לא מצד האיסור דאחרי לבבכם נענש אלא משום דבע"ז עונשין על המחשבה כמעשה מקרא דלמען תפוש בלבם וזה ליכא בשאר עברות דלא מצרפה למעשה אף בזנות ונשאר רק האיסור דהרהור שאינו בעונש גדול דמיתה. וע"כ לא רצה לומר מצד איסור דונשמרת על הרהור דעברה ואף לא בבא ממש לידי קרי שמ"מ לא הי"ל ליענש במיתה דע"י נפילה דאף אם נפרש כפשוטו במה שא"ר יוחנן בנדה דף י"ג במוציא זרע לבטלה חייב מיתה ונימא שגם בבא לזה ע"י הרהור נמי אין זה אלא במיתה בידי שמים שהיא מיתה טבעית ולא בנפילה מהבירה שהיא במקום סקילה. וגם משמע שרק על מוציא בידים א"ר יוחנן שחייב מיתה ולא ביצא ממנו ע"י הרהור שלא במעשה כדאמר לשון המוציא וכדיליף זה ממיתה שנאמר בער ואונן שהוציאו בידים ולא אמר בלשון כל המביא עצמו לידי הרהור כדא"ר אמי אח"ז לענין שאין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא אלמא דלענין מיתה הוא דוקא במוציא ממש. ומה שגם ר' אמי יליף מער ואונן אף שהוא גם למביא עצמו לידי הרהור, צריך לומר שהוא מצד הסברא דכיון דאיסור זרע לבטלה חמור שבהוצאה בידים חייב מיתה לכן ודאי לענין שהוא רע בעיני ה' הוא אף שלא במעשה. עכ"פ החיוב מיתה לא נאמר על יציאה ע"י הרהור ולכן לא היה יכול לומר דנענש ע"י הרהור דעברה אף שודאי נאמר האיסור על המחשבה והוא איסור ממש כאיסורים שנאמרו במעשים משום דלא היה נענש ע"ז במיתה.

ולכן יש חלוקה בנשים דבאיסור הרהור מקרא דונשמרת ליתנהו דאינו גורם להן שום דבר במשמוש עיין שם בנדה וכ"ש שלא יגרום בהרהור ואף שלפעמים רואות דם מחמוד אין ראיית דם שום איסור. אבל איסור הרהור מקרא דאחרי עיניכם שהוא שלא להרהר לעבור עברת זנות איכא גם בנשים כמו שאיכא איסור הרהור ע"ז כדאיתא בחינוך שהבאתי. אבל לאיסור זה אין לחוש בהסתכלות ובראיית בע"ח נזקקין שכל אלו דרשינן מונשמרת שהוא רק שלא לבא להוצאת זרע לבטלה שליתא זה בנשים. ולחוש שמא תבאנה מזה להרהר לעשות איסורין להבעל לאיסור לה לא מצינו ששייך לחוש לזה בהסתכלות וכדומה וכדאשכחן שהיו הנשים מותרות להסתכל בר' יוחנן כשסלקו מטבילה. אך יש איסור אחר בנשים מדין דת יהודית שלא להתנהג בפריצות בכתובות דף ע"ב אבל מצד זה הוא רק כשהיא עצמה עושה כך אבל כשדרך כל הנשים בעירה כן אין שייך להחשיב זה לפריצות ואין חלוקה מה שנעשה דרך הנשים שבעיר היה משום פריצות דעכ"פ כיון שכן הוא דרך לבישתן והלוכן אין להחשיב זה למעשה פריצות ולאסור עליהן אלא מדרך חסידות לצניעות יתירא ותע"ב, ידו, משה פיינשטיין